

Hvornår bliver noget vigtigt?

Et kvalitiativ studie af et lokalsamfunds engagement i et kulturelt perspektiv

Foto: Museum banegård i Dals Rostock

Forfatter: Karsten Andersen

Kurs: ETNK02: Etnologi med
kulturanalytisk
inriktning,
kandidatuppsats

Termin: HT 2015

Vejleder: Karin Gustavsson

Institutionen for
kulturvidenskaber Lund
universitet

Abstract

In the fall of 2015 a huge amount of refugees has come from the Middle East to Europe. Sweden is one of the countries that embraced a lot of these refugees. This study is inspired by the volunteers in a small community in the region of Dalsland where a new refugee housing (asylboende) was established the year before. The main question has been how this change has influenced the community in terms of social values in the society. Under four days of fieldwork in the village of Dals Rostock, the candidate student of ethnology Karsten Andersen gathered his empiric material for this paper through interviews with volunteers at the local refugee centre.

The empiric material has been analysed using theories concerning how local communities are formed and reformed. The main results are that an emotional narrative focusing on fellowship, closeness and familiarity and empathy gives the inhabitants the tools to focus on the similarities between the old inhabitants and the new.

This paper has five chapters: in the first you find method and theory. Chapter two and three contains the main part of the analysis, with a broadening of the perspective in chapter four: The Hope for Happiness. Finally, in chapter five you find the author's own conclusions.

Keywords: turning point, local society, community, happiness, volunteers, refugees

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 INDLEDNING	1
1.1 FORMÅL	2
1.2 MATERIALE OG METODE	3
1.2.1 ETIK OG FORSKERFELT	4
1.3 TIDLIGERE FORSKNING	5
1.4 TEORETISK PERSPEKTIV	6
1.5 AFGRÆNSNING	9
1.6 DISPOSITION	9
2 DRIVKRAFTENS UDGANGSPUNKTER	11
2.1 NÅR VERDEN KOMMER NÆRMERE	13
2.2 BORGERNES UDGANGSPUNKT	14
2.3 FÆLLES UDGANGSPUNKTER	16
3 FÆLLESSKABETS BETYDNING	19
3.1 NARRATIVER OM FÆLLESSKABET	19
3.2 GRUNDVÆRDIER I FÆLLESSKABET	21
4 HÅBET OM LYKKEN	23
5 SAMMENFATNING OG DISKUSSION	24
6 REFERENCELISTE	26
6.1 LITTERATUR	26
6.2 DIGITALE REFERENCER	28
6.3 EMPIRISKE REFERENCER	28
7 BILAG	29

1 INDLEDNING

Efteråret 2015 har været præget af store flygtningestrømme til Europa fra Mellemøsten, lande der er krigsramte, hvilket har skabt kaos for nationer inden for EU. Gennem mediedækningen af denne katastrofe i vores tid, har pressen været ivrige for at få historier bragt ud til verden, der blandt andet har medført, at forskellige engagement hos befolkningen i Sverige er opstået. Idéen til denne opsats er også et resultat af denne indvandring i Europa og den massive medieeksplosion af historier fortalt gennem film, billeder og personlige oplevelser, der har sat sit indtryk i den europæiske befolkning. Hos mig startede det ubevidst ved et billede af en lille dreng, som var skyllet død op på en tyrkisk strand, formodelig et resultat af de mange bådulykker der er kommet i gennem tiden i Middelhavet. Det var ikke selve billedet, men derimod et digt som gjorde udslaget af min beslutning på valg af emne, der hedder ”Vuggeviser” af Henrik Nordbrandt, som starter med, ”Lille krigsbarn, hvor går du hen?” (Nordbrandt 2015, se bilag). Dette digt gjorde så stort indtryk at det planlagte projekt jeg havde for denne opsats, blev henlagt for det var ikke vigtigt nok. Hvornår bliver noget så vigtigt at det kan tilsidesætte idéer, hverdagens rutiner, tanker for at ville hjælpe andre og det endelige skridt, som på godt og ondt danner vores liv fra tid til anden, blev spørgsmål som plagede mig i den tid.

Midt i al den elendighed som der flød fra medierne, var der pludselig et lysglimt af forandring og glæde længere nord på i en lille by kaldet Dals Rostock, som fik plads i alt dette mediehelvede. Radioen blev fyldt med en livsglæde og gav eksempler på, hvordan denne lille by havde taget nyankommet flygtninge til sig. De viste gennem et fælles engagement for denne nye gruppe i deres lokalsamfund var blevet en resurse frem for en hindring. Dette program satte mine tanker for denne katastrofe i Europa til et nyt og pirrende sted der efterlod et ønske om at besøge bygden for at afvikle et feltarbejde til denne opsats.

Dals Rostock er en mindre by i Mellerud kommune der ligger midt i Dalsland mellem Göteborg og Karlstad via E45 som er bindeledet. Mellerud er en kommune som de fleste mindre byer er i Sverige med et indbygger tal som ligger på godt 10.000. Kommunen er omgivet af storslået natur der er beskyttet via reservater og den store sø Vänern som også anvendes til at tiltrække besøgende hertil om sommeren. Dalsland er et gammelt grænseland mellem Sverige og Norge der igennem tiden har budt på forskellige konsekvenser for indbyggerne, eftersom at krige mellem Sverige og Danmark har præget befolkningen på godt og flygtninge problematikken har været en del af livet her. Som det seneste før det nye flygtningecenter fra sensommeren 2014 har der været et center

mere på samme plads i 1994, da der var krig på Balkan, hvilket kun var der for en kort periode (ca. 7. Mdr.). Under et par af mine interviews er dette blevet omtalt, da der findes flygtninge fra den gang som stadig er bosat i kommunen. I de selv samme interview bliver grænselandets befolkning berettet som et folk der er vanskelige at komme ind på og at man har for vane at tage i mod mennesker som er i nød. Det samme gjaldt de tyske soldater som vandrede igennem her i 1945 da krigen var slut, hvilket små beretninger også bliver fortalt under disse interviews. I begyndelsen af 1900-tallet var pladsen et sanatorium, hvor folk vandrede hertil for at blive helbredt af den magiske sø, som ligger op til Kroppefjäll (som er navnet på pladsen hvor flygtningecentret ligger) og tidligere har der været et skifferbrug her, hvor arbejderne har boet i samme bygninger som flygtninge bor i nu.

Under de fire dage jeg var på besøg oplevede jeg en lokalbefolkning som lyste op, når jeg spurgte ind til dette engagement og som jeg havde følt var tilstede under denne radioudsendelse i starten af september (sverigesradio.se). Nogle af de spørgsmål jeg bragte med til informanterne i Dals Rostock, handlede om en naturlig tilgang til disse nye mennesker, som havde et brændende ønske om at finde et bedre liv (FDB) (feltdagbog). Mere og mere begyndte jeg at undre mig over, hvorfor denne tilgang var så vigtig for lokalbefolkningen, hvis jeg så bort fra det store engagement, der var begyndt at spire i hele Europa. Spørgsmålene som jeg havde forberedt handlede om, hvad deres vendepunkt var og hvornår det var begyndt, hvilket jeg undersøgte og som tog en anden drejning da materialet blev tematiseret efterfølgende.

1.1 FORMÅL

Da jeg begyndte mit feltarbejde i Dals Rostock havde jeg en hypotese om at de frivillige havde haft en vendepunkt, et øjeblik hvor de havde tænkt ”nej, nu er jeg nød til at gøre noget!”. Mit formål med denne opsats var derfor ”hvornår bliver noget vigtigt”. Ud fra dette formål havde jeg også valgt informanter der alle sammen havde et engagement i flygtningene på eller uden for asylcentret i Dals Rostock. De spørgsmål jeg havde med til informanterne handlede om deres engagement og hvordan det havde begyndt osv. Det viste sig at informanterne ikke havde haft noget vendepunkt, for de alle havde været involveret hos de svage i samfundet på en eller anden måde. Alligevel virkede det som om at noget fundamentalt i forestillingen om, hvordan livet skal og bør leves, var med til at dirigere retningen til den endelig beslutning om engagementet. Derfor valgte jeg at arbejde videre med mit

empiriske materiale med udgangspunkt i et nyt formål, hvor tankerne og teorien om vendepunktet alligevel kunne have en pointe. Det overordnede spørgsmål til denne opsats bliver dermed, hvad sker der i et lille samfund når der kommer et asylcenter? Og hvordan formes fælleskabet i et lille samfund, når det kommer en stor påvirkning udefra? Samt hvilke narrative redskaber bliver brugt for at beskrive fælleskabet?

1.2 MATERIALE OG METODE

Denne opsats er bygget op fra et feltarbejde som er foretaget under et 4 dages ophold i Dalsland, nærmere bestemt i byen og egnen om Dals Rostock, som ligger i Mellerud kommune. Under dette ophold blev der indsamlet materiale gennem interviews med 12 informanter i henholdsvis 3 gruppe interview og 4 individuelle interviews. Samlet lyd af 408 minutter hvoraf det meste er transskriberet for analysearbejdet. Efterfølgende er der kommet svar på mail fra informanter der har taget sig tid til at gå igennem en spørgeliste, med udgangspunkt i de spørgsmål som opstod under i de fysiske interviews. Informanterne har været ansatte på flygtningecentret Kroppefjäll, samt en enkelt kommunal ansat og frivillige personer der både har sit engagement på centret og i lokalsamfundet via organisationen Røde Kors. Andre har sit engagement inden for det ideelle foreningsliv, hvor en del flygtninge har anvendt diverse aktiviteter der tilbydes her. Disse personer har enten været pensionister eller midt i 40'erne og oppefter, hvilket betyder at det er et voksent engagement som er hovedrepræsentant i lokalsamfundet. Af profession har informanterne primært været lærer og sygeplejersker, hvoraf andre erhvervs grupper også har været repræsenteret.

Grunden til at feltarbejdet er udført ca. 400 km fra bopælen handler om at skabe en distance til emnet, da det på det tidspunkt var et følsomt punkt for mig at betrede, hvilket den fysiske afstand som en metode kunne afhjælpe med. Under udarbejdelsen af opsatsen er det opdaget at denne distance i starten var nødvendig at imødekomme for at fjerne fokus på egne oplevelser.

Opsatsen er beskrevet i en tolkende og reflekterende form der repræsenterer den kvalitative metode, hvorpå forskerens indlevelse i empirien bliver prøvet af gennem en kritisk tolkning, der er af væsentlig betydning for resultatet udkom. Den kvalitative metode muliggør at undersøgelsen kan gennemføres inden for den givne tidsramme, samt give mulighed for at de opstillede spørgsmål kan besvares uden at påvirkning af omfattende perspektiver for den relevante information. Det samme gør sig gældende om det var en kvantitativ metode eftersom at materialet ville blive for omfattende, til at være muligt at håndtere i den kommende analyse (May 2001:142). For at analysens værdi kan

blive set som et kvalificeret videnskabeligt arbejde, er behandlingen af empirien bestået af refleksive betragtninger for at fremme en tolkning der skal lægge så tæt på virkeligheden som overhovedet muligt (Alvesson & Sköldbog 2008:20-21). Slutteligt er der under besøget i Dalsland blevet beskrevet autoetnografiske refleksioner ned i en feltdagbog, som vil optræde ind imellem i den kommende tekst.

1.2.1 ETIK OG FORSKERFELT

Med afsæt i autentiske beretninger fra mine informanter, vil jeg i mine citater og anden anvendelse af min empiri, skabe et slør så anonymiteten bliver forsvarlig overholdt. Bevidstheden om at der under analyseforløbet kan forekomme generaliseringer og antydninger, som kan vedrøre informanter er herved ment som et værktøj og intet andet. Om der skulle opstå tvivl og klager vedrørende dette er det mit ansvar alene og al henvendelse vil blive modtaget oprigtigt. Når alt materiale er blevet anvendt i denne opsats er informanterne blevet lovet, at det skal kunne forefindes på Lunds universitets folkelivsarkiv, både for at overholde et løfte om fortrolighed, men også muligheden for at kunne finde sine svar senere i livet af dem selv, deres efterfølgere samt andre forskere. Overvejelserne for at gøre dette handler om den oprigtighed, som informanterne frivilligt har gjort mig meddelagtig i, samt at det er af respekt fra forskerens side at tage dette materiale alvorligt (Kaijser & Öhlander 2011:166-168).

De informanter som jeg har interviewet i Dals Rostock er ikke nogen jeg selv har opsøgt (på nær en person), men mere blevet tilbudt eller fundet til mig, af en ildsjæl som følte og mente at disse skulle kunne berette noget om et lokalt engagement omkring flygtninge i det lille samfund. Det er både godt at få hjælp, men også problematisk, eftersom at enkle informanter ikke kunne bidrage med så meget. Jeg valgte tidligt i forløbet at benytte mig af lejligheden til, at se hvad der sker og ligesom ”go with the flow”, da det ikke var muligt at selv at opsøge informanterne, når jeg først var ankommet dertil. Det at nogen bestemte, hvem jeg skulle tale med, gav tanker som ”hvis projekt er det? Og hvilken konsekvens har det på brugsværdien af materialet?”. Svaret blev simpelt eftersom at det var jeg som skulle vurdere og tematisere materialet efterfølgende, hvortil jeg kunne styre den analytiske gang videre som mit projekt, uden påvirkning af andre. Jeg er taknemlig for at komme i kontakt med en informant, som havde så stort engagement til at videregive min hensigt i dette lokalsamfund, eftersom at jeg kunne have mødt en mere modstridende person, som ikke delte den samme optimisme. Refleksionerne efterfølgende bliver målet fremover at opsøge informanter på

egen hånd, for at have en fornemmelse af selvstyring, omvendt skal jeg ikke vige tilbage om dette skulle ske igen, da det handler om tema og informanter heri, men jeg vil være mere opmærksom på situationen, da jeg nu har prøvet det.

Siden at denne opsats er blevet bearbejdet og udført med meget følelsesladet snit, findes det vigtigt og privat at feltdagbogen er forbeholdt forfatteren selv.

1.3 TIDLIGERE FORSKNING

Den tidligere forskning ved denne opsats er taget højde for pladsens betydelse, eftersom at empirien er indsamlet i et lille lokalsamfund der igennem tiden har haft en industri og indvandring, men også været påvirket af at være et grænseland. Med dette i fokus har valget faldet på forskning, som repræsenterer de elementer i opsatsen på forskellige måder og vigtigst af alt hvad forandring gør ved menneskerne i små lokalsamfund.

Den første bog handler om en forskning, som er blevet gjort i Dalsland under årene 1971-73 af etnologen og forfatteren Billy Ehn med sin bog *"Sötebrödet. En etnologisk skildring av jugoslaver i ett dalsländskt pappersbrukssamhälle"* (1974). Bogen beskriver med sine citater fra feltarbejdet, hvordan borgere fra det tidligere Jugoslavien lykkedes at både være integreret i den lille by i sit hjemland til en lignende by i det nye land Sverige. Ehn fører læseren gennem et landskab af kulturelle forskelle mellem landene, samt giver et anderledes syn på denne gruppe af emigranter, som på den tid havde fået et blandet ry i samfundet Sverige. På trods af disse åbenlyse forskelle der var mellem jugoslaverne og svenskerne, vidner denne bog om at der i realiteten var adskillige ligheder, hvilket gjorde livet lettere at leve i dette lille samfund for alle.

En anden bog som taler for en tidligere forskning til denne opsat og som falder i god tråd med betydelsen af industrien i et lokalsamfund, som Billy Ehn også er inde på, er en afhandling som er forfattet af etnologen Paul Agnidiakis, der hedder *"Rätten till platsen. Tillhörighet och samhörighet i två lokala industrisamhällen under omvandling"* (2013). Denne forskning kommer omkring industriens betydelse for den kulturelle udvikling der kan forekomme, når den bærende industri ikke længere findes tilgængelig, hvilket bliver den bærende identitet som et lokalsamfund er bygget op om. Med sit lange feltarbejde og sine utallige interviewer belyser Agnidiakis, hvordan synet på tilhørighed og samhørighed mellem beboerne forandres og hvordan de skaber nye platforme at leve sit liv sammen på.

Den tredje og sidste forskning som jeg vil præsentere foregår ikke i Sverige men derimod i det sydligste Danmark, hvor et grænseland ofte har flyttet ejere gennem historien, på godt og ondt for den blivende befolkning på pladsen. Dalsland er også et grænseland mellem Norge og Sverige, der igennem tiden bl.a. har været præget af krig mellem Danmark og Sverige. Etnologerne Inge Adriansen, Peter Dragsbo og Thomas Højrup giver sit bidrag til en bog som hedder *"Verden over. En introduktion til stats- og livsformsteorien og den aktuelle anvendelse i etnologien."* (2006), i en artikel med overskriften *"Den nationale kulturarv og Sønderjylland – et spørgsmål om nationale værdier eller kollektive erfaringer"*. Denne artikel kredser omkring fundamentale forestillinger om, hvordan befolkningen opfatter et grænseland, samt hvilke livsværdier de har haft og beholdt gennem tiden med skiftende ejere. Deres forskning tydeliggøres i hvordan mennesker har skullet regulere sine symboldannelse for at bevare deres identitet, traditioner gennem skiftende tilhørsforhold, hvoraf forfatterne konstaterer at betydelsen for forståelsen af sin kulturarv gemmer sig i et begreb de kalder for "kulturmødeområde" (Adriansen, Dragsbo & Højrup 2006:127).

Den tidligere forskning kredser om menneskers liv og betingelser i lokalsamfundet, der på flere måder minder om materialet fra feltarbejdet til denne opsats. De tre forskningsfelter som er repræsenteret her skal betragtes som en platform til det resultat analysen kommer at fremvise og derved skabe et nyt kulturelt bidrag til den tidligere forskning, som der synes at savne heri.

1.4 TEORETISK PERSPEKTIV

De fleste mennesker har haft et mærkbart vendepunkt, som har ændret deres opfattelse af verden fra et standpunkt til et nyt, der enten har forandret deres liv eller på nogen form skabt en ny tilværelse. Dette vendepunkt kan se forskelligt ud alt efter den påvirkning, som den har sat efterfølgende, for det kan i princippet handle om hvad som helst. Hvis en person spørges, om denne kan huske sin første skoledag, vil svaret ofte være ja med efterfølgende mindeberetninger af denne dag og tid. Det samme er gældende når personer har gjort store forandringer i livet. Dette felt kaldes for vendepunktet (Turning point) der medvirker til et rolleskift (Role exit), hvor begivenheden sker over tid og har flere stadier i sig. I bogen *"Becoming an EX. The process of role exit"* (1988) af Helen Rose Fuchs Ebaugh, beskriver hun blandt andet om denne rejse mennesker gør sig, når noget bliver vigtigere end noget andet i livet. Hun giver definitioner af hvad det vil sige at være en EX og hvordan processen vedrørende selve vendepunktet, samt hvordan det kan se ud og hvilken tidramme der kan være tale om, når det sker (Ebaugh 1988:23). Nogle vendepunkter er mere

usynlige og kan betragtes som ubevidste handlinger, der er betinget af et nyt vendepunkt eller en rolleskift - identitets forandring i livet.

Ifølge Ebaugh sker der en socialisering efter vendepunktet hos mennesker, som har haft lignende oplevelser eller taget til sig dette rolleskift. En kollektiv identitet tager først form her når ligesindede danner et netværk, foreninger eller lignende formaliteter for at dyrke en normalitet ud fra de samme forventninger. Samtidig mener hun, at dette rolleskift i et nyt fællesskab er med til at skabe en frisk identitet, som et ex-status, hvilket gør at erfaringen fra det gamle har fået en ny værdi i processen (Ebaugh 1988:7-9). Efter en længere refleksion kan dette godt virke en anelse mere dramatisk end hvad det egentlig er. Mit udgangspunkt handler om helt almindelige mennesker i en lille by, hvor denne forskning bidrager med tanker for hvordan beslutninger, som har stor påvirkning på omgivelser og menneskers liv, kan være med til at skabe udgangspunkter på flere planer.

Det er i lokalsamfundets egen interesse til forbedring, udvikling og forandring, mellem forskellige typer af indbyggere der finder hinanden i et nyt rum på en gammel plads. Ved at de etablerede borgerer giver plads, så de ny indflyttede i byen kan forankre sig personligt, socialt og kulturelt i lokalesamfundet. For at behandle dette element er det teoretiske perspektiv taget ud fra samfundsteorien om Gemeinschaft og Gesellschaft af en tysk sociolog fra anden halvdel af 1800-tallet som hed Ferdinand Tönnies. Mere konkret er afsættet taget fra Johan Asplund som er professor i socialpsykologi og sociologi, der i sin bog "*Essä om Gemeinschaft och Gesellschaft*" fra (1991) tolker Tönnies tanker om teorien.

Gemeinschaft kan tilskrives en betydning for de grund elementer der findes i en familie, hvor en form for forbund mellem en mand og en kvinder optræder, som et kompromis for et fællesskab (Asplund 1991:20). Blodbånd der senere bliver til egnens samfund eller Gemeinschaft, hvorpå det udvikles til en fælles tanke for, hvad der er bedst for fællesskabet som helhed. Der tales om et herredømme der tilgodeser sine undersåtter, for hvad der er godt for dem (Österberg 1991:19-20). Der findes tro og traditioner inden for forestillingerne om Gemeinschaft, der også står for en naturlig og ikke- konstrueret organisme, som er forankret til en social enhed (Asplund 1991:67). Gesellschaft kan beskrives som en social enhed, hvor parterne er til for at gøre brug, drage nytte af hinanden. En konstrueret mekanisme som handler om et marked (økonomisk platform), hvor man ser storbylivet og det abstrakte videnskabelige tænkende som væsentlige vilkår for dette selskab (Österberg 1991:20).

Denne teori bliver præsenteret som en tankefigur af Asplund til at spore/se på de forskellige rørelser, der sker i samfundet og nok mest i lokalsamfundet, som empirien til denne opsats er indsamlet på. Ydermere skulle denne teori være behjælpelig i analysebehandlingen af, hvad befolkningen her er drevet og motiveret af i sit engagement. Dermed kan nogle af de begreber som findes i tankefiguren kunne belyse ud deres bevæggrunde til konkrete forestillinger om, hvor og hvilke parameter der her kan være tale om.

Gemeinschaft: Intimitet, privatliv og at bo sammen/samme område, familien, at være bundet sammen fra fødslen, dyrelivet, naturen, jorden, ægteskab, det religiøse samfund, sprog, traditioner, tro og gammelt.

Gesellschaft: Offentligt liv, god økonomi, finkultur, urbanitet, verden i sig selv, et fremmede land/samfund, omgangskreds, kirken som institution, forretning, rejse, videnskab og nyt.

Siden engagement er et privat og socialt anlæggende, anses det også for at være et vigtigt element i denne opsats at en teori om følelser, hvori tanker om sprog og samfundsstruktur tages i brug. Her er valget faldet på Sara Ahmed *"The cultural politics of emotion"* (2014), der er af anden udgave fra 2004. Som udgangspunkt siger Ahmed, at når mennesket tænker på følelser, eller noget der kan mærkes, kommer det indefra og er dets eget. Definitionen om at der er forskel på de følelser man mærker i kroppen, til dem der er blevet opfattet, splitter hun dem ad som "bodily sensations – cognition" (Ahmed 2014:5). Gennem teorien proklamere hun at følelserne er afhængigt af objekter, situationer og narrativer om begreber i omgivelserne eller rettere sagt, udefrakommende ting som er plantet sig fra begyndelsen mennesket bliver påvirket af dem (Ibid.:8-12). Hendes argument for dette bunder i at den sociale struktur viser, hvordan mennesket skal føle og mærke sig selv i samfundet, blandet med kraftfulde narrativer der fortæller, hvordan individet skal være i et nationalt lys som befolkning (Ibid.:12). Mere konkret fortæller hun, at mennesket har forskellige billeder af ting, momenter, situationer eller store begivenheder med følelser herom, der umiddelbart ikke er en skabt indefra. De er helt konkret kommet udefra som derved sættes i gang på et plan, så det mærkes som en følelse indefra, en form for lagret effekt (Ibid.:6-7). For at supplere denne teori bliver der igennem opsatsen anvendt andre udgivelser fra Sara Ahmed, hvor hun tager den i brug med andre perspektiver som for eksempel i bogen *"The promise of happiness"* (2010). Denne teori kan være behjælpelig med at skabe et sammenhæng mellem de førnævnte teorier, eftersom at der er mange forskellige følelser på spil, når det handler om beslutningsprocessen og tanker for et ideelt samfund.

Endvidere kan teorien gå tættere på enkelte følelsesladet begreber, der bliver anvendt for at fremme en bestemt reaktion hos modtageren af disse.

1.5 AFGRÆNSNING

Under udarbejdelsen af denne opsats har der været overvejelser om, hvor og hvordan en afgrænsning af perspektiver skulle præsenteres og hvilke var vigtige at have fokus på. Som i så mange andre opsatser, afhandlinger af forskellige kulturelle emner forelægger der altid en afgrænsning, eftersom at det er umuligt at have alt med, selvom man gerne ville og alt har en vis betydelse eller sammenhæng. Afgrænsningen her i denne opsats er gjort af samme grunde, hvilket egentlig handler om mængde og omfang, som det jo er, når et vis antal sider er den givne ramme. Dette betyder konkret, at der ikke er gjort nogen sammenligning til et andet lokalsamfund, samt de borgerer som ikke deltager med noget engagement, dels fordi det ikke er her det valgte fokus ligger og dels på grund af at det skulle være for omfattende et studie og ikke mindst kvantitativt. Samtidig har der heller ikke været et fokus på flygtninge i sig, men på lokalbefolkningens oplevelser vedrørende deres engagement, hvilket er indirekte og ikke konkret om flygtninge. Når det er sagt så skulle man kunne have valgt at se på et magt perspektiv, samt et nærmere syn på klasseforhold hos dem som er engageret og dem der ikke er, og hvad historien skulle have fortalt om befolkningen i Dalslands grænseland generelt. Dette er også fravalgt, grundet af anden teori skulle anvendes for at tilnærme sig viden herom, så som Foucault og Bourdieu der begge taler om magt og klasseforhold i det moderne samfund. Under analysen bliver der udelukkende set på eller taget afsæt i tankefiguren Gemeinschaft, eftersom at dens modstykke Gesellschaft ikke er relevant for det analytiske perspektiv. Dette betyder konkret at der ikke bliver vekslet mellem disse, da det ville skabe en anden type af perspektiv i opsatsens helhed.

1.6 DISPOSITION

Hovedkapitlerne i denne opsats er stykket sammen, så det bliver muligt at følge en klar tråd gennem forløbet. Det første analysekapitel handler om de drivkræfter der spiller ind, før at en beslutning kan tages ved, en hvilken som helst situation og hvor det er vigtigt at have et eller flere udgangspunkter for at valget skal blive en succes. Her tages der udspring fra informanter der blev spurgt om, hvornår de startede med at være engageret omkring flygtninge, hvad deres udgangspunkt var siden at de havde truffet denne beslutning, hvilket bliver illustreret gennem citater fra interviews gjort i

Dals Rostock. I kapitel 2 bredes begrebet udgangspunkt mere ud og anskues fra forskellige vinkler, så som fællesskabet i det lille lokalsamfund. Dernæst tager analysen et skridt ind i personlige beslutninger og hvordan disse påvirkes af objekter der findes i lokalsamfundet, så som narrativer for den lille købmand i byen. Afsluttende i det andet analysekapitel undersøges empirien for grundlæggende værdier som vurderes til at være motiverende for lokalbefolkningens handlende. Sidste analysekapitel betragtes som et forsøg på at skabe et metaperspektiv af de øvrige to kapitler, hvortil anskuelsen af resultatet forekommer. Opsatsen afsluttes med forfatterens egne tanker og slutsatser.

2 DRIVKRAFTENS UDGANGSPUNKTER

Inden feltarbejdet skulle starte i Dals Rostock, var en del af forberedelserne hertil at frembringe et fokus til de interviews som skulle afvikles. Dette udgangspunkt var sammensat af forskellige tolkninger og af teoretisk litteratur, med afsæt i personlige oplevelser vedrørende en vigtig beslutning. Mere konkret handlede det om et fokus på begrebet vendepunkt.

Tankerne for dette vendepunkt handlede om, hvordan disse informanter var startet med at engagere sig i de fremmede tilflyttere i deres lille samfund, og hvorfor de havde truffet den beslutning, samt hvad det betød for dem at stille op. Som feltarbejdet skred frem blev det mere klart, at der ikke var tale om lange beslutnings processer, hvor tingene vendes og drejes hos sig selv og med andre inden. Derimod var det spontane og pludselige situationer der gjorde udslaget til at begynde, at involvere sig i andre mennesker på et andet plan. Citater i materialet bevidner dette, gennem argumenter for en personlig deltagelse, ”... det är inte bara att jag tycker så här, man måste göra någonting för de här människorna, de behöver få någon hjälp, utan jag tycker att det är intressant och roligt att träffa andra människor” (1.1. s. 2). Behovet for at træffe andre mennesker er et personligt og privat anlæggende, der er vældigt motiverende og som ligger i god tråd med hvad andre informanter siger om spændingen ved noget nyt. ”... så var där någon som lurade med mig på något möte, då jag plötsligt får en fråga, skulle du kunna vilja bli ordförande i Röda Korset. Jag har aldrig varit med i Röda Korset i hela mitt liv, men jag tänkte att det lät ju spännande så jag prövar.” (1.3. s. 2).

Disse citater kommer fra to informanter som for ganske kort tid siden, gik fra en aktiv rolle på arbejdsmarkedet ind i en ny som pensionist, hvilket i sig er en stor event i livet for mange. Fra en rolle der er bygget op af uddannelse eller erfaring fra et erhverv, til pludseligt at blive en ”ex-montør” eller en ”ex-lærer” sætter livet i perspektiv for mange mennesker, hvilket kan medføre at de begynder på noget nyt i deres liv. Ebaugh taler om en brobygning, der er blevet gjort inden starten på den nye rolle, som også er medvirkende til, at der opstår en tendens til, at blive mere glad og åben (Ebaugh 1988:145-147). Informanterne havde gennem sin tid på arbejdsmarked bygget op en forventning til den nye rolle, hvor mulighederne var af mange, for verden stod åben for dem, hvilket forstærker engagementet i det nye og det spændende i forholdet opstår.

Gennemgående omkring vendepunktet hos informanterne i det indsamlede materialet, viste det sig at ingen havde haft nogen større beslutningsproces for at engagere sig i lokalsamfundet, for enten syntes man, at man altid havde været engageret eller så lå det i familien, altså i opvæksten.

Alligevel blev det fornemmet at noget satte i gang hos informanterne, når spørgsmålet om starten af dette vendepunkt kom, for ingen svarede hurtigt eller havde noget svar parat (FDB). Trods dette kom der mange varianter på, hvordan engagementet eller beslutningen herom var opstået. Nogle fik pludselig indbydelser, en ven eller bekendt tilspurgte om man ville deltage i at hjælpe, osv. Fælles for dem alle var der et ønske om at gøre noget, hvilket ofte handlede om et tidligere erhverv som for eksempel lærer eller sygeplejerske, hvilket en informant taler om her.

”... då kom jag också på att man kanske skulle, då hade jag precis blivit pensionär kan man säga, och jag tänkte, ja det är skönt att vara ledig men det är också trevligt att ha elever i klassrummet och klassrummet saknade jag lite grann så då tänkte jag, att man kan väl i det minsta göra någonting, hitta på här uppe för att prata svenska med dem som bor här. Så pratade jag med Platschefen där uppe om att göra det och han tyckte att det var en bra ide och samtidigt hade det också några andra dragit igång en verksamhet mera för kvinnorna och då följde det så att jag skulle ha lite undervisning eller samtalsgrupper med karlarna.” (1.1. s. 1)

Drivkraften her i citatet kan tolkes ud fra to fronter, informantens eget behov for at gøre noget mere med udgangspunkt i undervisning og det behov som fandtes i integrationen af flygtningene. Efter at beslutningen om at gøre noget konkret, skabes der følelser, som peger mod en sindsstemning der kan beskrives som; fredfyldt, optimistisk, fornyelse og frihed, for at tage nogle eksempler, eftersom at informanten opleves som en tilfreds og glædesfyldt person (FDB). Der kan være tale om en sindsstemning som afgiver følelsesmæssige reaktioner eller mærkbare ændringer af personen, som har taget en vigtig beslutning (Ebaugh 1988:136-137). Andre informanter taler om en belønning der kommer ud af dette engagement, hvilket beskrives, som små guldkorn man får med i sin hverdag, der gør at man bliver eller føler sig som et bedre menneske. Altså en anden drivkraft der handler om glæden ved at give, eller følelsen af at blive mere glad som en belønning. Samme informant som før, giver også et bud på dette gennem et citat, ”... jag tycker att där, ska inte sticka under stol med heller att det känns bra att man har gjort någonting bra och när någon annan människa blir glad så blir jag också glad.” (1.1. s. 2).

Samtlige informanter taler om at man bliver gladere af dette engagement, dog på hver sin måde gennem interviewene. Der er en form for forsigtighed over, at skulle udtrykke at man faktisk fik noget tilbage, nærmest lidt flovt eller undskyldende, når man blev tilspurgt, hvad dette engagement betød personligt for informanterne (FDB). Uden tvivl var denne glæde som man fik tilbage, en

motivation faktor i sin helhed, men ikke det første udgangspunkt for at stille op, hvilket også blev konkluderet af enkle informanter.

2.1 NÅR VERDEN KOMMER NÆRMERE

Drivkraft, motivation til at gøre noget andet end det der var tiltænkt, kan komme af forskellige tiltag og påvirkninger, ja måske lige frem af provokation ud af pludselige situationer i sine omgivelser. Der handles ikke eller der tages ingen forholdsregler før selve situationen opstår og først der, tages der stilling til, om det skal være aktivt eller passivt. I den svenske kultur er det at ”mysa” en vigtig ting og derfor gøres der meget ud af sin bolig, for her leves livet det meste af tiden, især i mindre lokalsamfund som Dals Rostock (FDB). En af årsagerne til dette handler om - ud over at vinteren kan være hård her, at der for eksempel ikke er mange mødepladser at kunne træffes på, som inde i storbyerne. Det er måske ved busstoppestedet, ved den lokale købmand, sportsforeningerne, kirken og ikke mange andre steder som tilbyder denne mulighed (FDB). Dette har man som borger i disse lokalesamfund været indstillet på gennem længere tid, samt godt tilfreds med. Man har stillet sig tilfreds med det, for her er det let at anskue verdens problemer uden at tage rigtig stilling til, hvad der egentlig sker. Tanken med denne forskrift i, hvordan mennesker mødes i mindre lokalsamfund uden påvirkninger ude fra, handler om at verden kom til Dals Rostock via et konference hotel, der blev til et asylcenter for flygtninge. Hvilke reaktioner skabte et sådan center i det stille og idylliske sted og hvad har det at gøre med drivkraftens udgangspunkter for engagement hos lokalbefolkning.

Dette sted skulle kunne beskrives som, hvor Gemeinschaft samfundet har sit hovedsæde idet livet leves i små fællesskaber, såsom familiære tilhørsforhold. Lokalbefolkningen bliver tvunget til at tage stilling til den øvrige verden. Hvor det for nogle er en trussel mod deres form at leve på og derfor viser modstand mod dette. Andre synes at det er spændende at der kommer noget nyt til deres by og føler sig stærkt påvirket af den elendighed som flygtningene flygter fra. Helt konkret handler dette om at verden er kommet til byen og har medbragt forskellige ting med sig, som enten afgiver en frygt eller nyt liv hertil. Før har man sendt penge via forskellige hjælpeorganisationer og på den måde ydet et personlig bidrag. Nu er selv samme gruppe flygtninge så tydelige i gadebilledet at følelsen af fysisk og mentalt involvering er blevet det nye engagement, for nu skal der tages stilling til den øvrige verden, som byen nu er blevet en del af.

2.2 BORGERNES UDGANGSPUNKT

I 2014 var der valg i Sverige hvortil SD (Sverigedemokraterna) fik stor tilslutning landet over. I kraft af deres fremmedhad fra alt som kommer ude fra, skabte det især mange tilhængere i de små lokalsamfund og Dals Rostock var ikke anderledes, for her var procentdelen i resultatet højt i forhold til de ca. 800 indbyggere (val.se). Flere af informanterne beskriver at dette skabte en uro for hvad der nu måtte komme af kedelige tiltag, såsom en falsk frygt i deres lokalsamfund. En informant beskriver det således.

”Ja, jag blev orolig. Där skrevs lite grann insändare och folk sade att det här är farligt och där kommer en massa otäcka människor som man är rädd för. Man vågar inte att gå ut och någon, speciellt en insändare vet jag, där någon kände oro för när de gick förbi butiken här i DR (Dals Rostock) och där utanför fanns en liten trädgårdsmöbel och där satt en del yngre killar från Somalia tror jag, Mellanöstern, och pratade och skrattade och tittade på folk som gick förbi och kanske sade någonting till dem också och då blev folk lite rädda och kända sig lite antastade. Istället för att prata mera med dem tyckte ju jag att det skulle man hade gjort, lätt att bekanta sig och det var ju ett sätt att bekanta sig och killarna här satte sig ju där, för att på något sätt att bara inbjuda det så att säga, prata med oss vi finns här. Men å andra sidan han som driver butiken, han är turk och invandrare här och ganska väl integrerad här och gift med en svensk tjej. Så han kan ju vara, han är ju säkert också en kontakt dit då och en så kallad, kan leda in folk och integration. Nej jag blev bekymrad och jag var rädd att här kommer att bli ökade motsättningar på grund av rädsla och okunskap egentligen.” (1.1. s. 2)

Citatet her giver anledning til at tænke på et begreb som tryghed, der er et vigtigt element i menneskets tilværelse, og dermed er det ikke sagt, at mennesker tænker ens om hvordan dette opnås. Hvis tankefiguren om Gemeinschaft tages i brug, er dette begreb en af grundstene i strukturen, der kan ses som en del af forholdet mellem mor og barn til at skabe fællesskabet (Asplund 1991:68-69). Hvilket vil sige at tryghedsfølelsen ligger meget dybt i mennesket og er et af de vigtigste ting for overlevelsen i de første år i livet. Herved bliver familielivet en fundamental del af opfattelsen af begrebet tryghed. Koblingen med at familien som base for alt i livet er Gemeinschaft, hvor trygheden i det beskrives som forholdet mellem en mor og sit barn, der bliver effektueret som et eksempel, for et fuldkomment samfund.

Det sjove er at SD også har dette ord som udgangspunkt for sin politik (se bilag 2.), hvilket de tillemper med begrebet tradition for at skabe samhørighed og forståelse for, hvorfor de ønsker borgerer skal stemme på dem. Et narrativ om normen i opretholdelsen af hvilke værdier der skal værnes om i samfundet. Det skulle kunne betragtes som et perspektiv, hvor det er de ”andre” der er i fokus, hvilket en følelse som frygt har et udspring fra. Sara Ahmed kalder dette for den effektive politik, hvortil SD for eksempel anvender kendte følelsesladet ord for at få mennesker til at have en følelse af, at deres tryghed er truet. Tillægges begrebet tradition herved, forstærkes det narrative udtryk så mennesket skal mene eller have en følelse af, at det er i sin ret at forsvare sig mod fremmede der kommer, herved bliver alt nyt ud fra faretruende. Disse følelser ligger allerede lagret op i vores kroppe som bliver aktiveret, så snart et ”os og de andre” perspektiv bliver proklameret i et skjult narrativ, såsom tryghed der er det modsatte af frygt (Ahmed 2014:66-67).

Der opstår en diskurs i og med at begge grupper i lokalbefolkningen, egentlig går ud fra den samme tanke om tryghed. Der er dem som engagerer sig hos flygtningene for at eliminere frygten ved støtte op om en integration i sit samfund og modsat er der dem som er i mod dette engagement, da de føler at deres tryghed er truet. En informant taler om en måde at forholde sig til denne frygt, som for eksempel SD forsøger at forstærke med de førnævnte normer, hvilket vidner om denne diskurs.

”En del i intresset tror jag handlar om att jag inte tycker om att vara rädd/främmande och osäker inför människor/saker. Vägen till att få bort rädslan/ovissheten handla för mig ofta om att möta den och skaffa mig kunskap. Utifrån att det skulle öppna ett asylboende och flytta människor till Dals Rostock, med en annan bakgrund och kultur än vad jag har, växte en vilja att få kunskap om det. Jag har tidigare inte haft den möjligheten att så nära och tillgänglig innan- att möta människor som söker asyl.”

(1.8. s. 1)

Her er der tale om en metode og en lyst til at imødekomme det fremmede for ikke, at føle en frygt eller en trussel omkring trygheden. For at vende det hele lidt på hoved skulle den erfaring om, hvordan mennesket føler sig truet eller frygten i sig, kunne beskrives med, hvad der er lagret op i kroppen til at starte med. Her mener Ahmed at dem som føler denne type af frygt for de ”andre”, er mere sårbare, i den forstand at de oftere har oplevelser/erfaringer i bagagen, der har skabt en mistillid til de ”andre”, der er lagret op i kroppen som et forsvarssystem (Ahmed 2014:68-69). Det vil sige at modtagelsen af det nye er forskelligt fra person til person, alt efter hvilke erfaringer der er

gjort tidligere vedrørende nye elementer i mødet med andre mennesker i livet. Ud fra hvad der er lagret op af erfaringer om frygt i kroppen og hvordan dette håndteres, skabes der også fællesskaber, hvoraf grundlaget bliver til en kollektiv identitet. Spørgsmålet er så, om det er det samme udgangspunkt og hvor er bevidstheden om det i fælleskabet og er det i virkeligheden de samme ønsker og tanker for livet uden at det bliver sagt højt.

2.3 FÆLLES UDGANGSPUNKTER

De handlinger mennesker gør gennem livet har mange forskelligartede udgangspunkter for, hvorfor gerningerne bliver som de gør. Der er de konkrete forhold som motiverer af naturlige årsager, såsom at spise, drikke og føle varme, der er basale behov hos menneskeheden. Men der er ubevidste overbevisninger som bygger på troen om, hvad der er det rigtige liv, samt den evige søgen efter værdier og idealler for ”det gode liv”.

Sara Ahmed taler om, hvordan mennesket orientere sig mod et frugtbart mål i livet, og at den livline man følger eller tror på er den rigtige, stifter tvivl hele tiden, hvilket er med til at der skabes nye udgangspunkter og herved kommer orienteringen. Hun siger for eksempel at livets mål ikke kun er en lineær proces, hvor man går fra A til B osv. men at målet skifter udseende under vejs og giver nye vejvisere, hvor for eksempel et ønske om at komme tilbage til begyndelsen bliver mere presserende som en mulighed (Ahmed 2006:18-19). Dette kan virke noget abstrakt og mindre fremkommeligt mod en forståelse af fælles udgangspunkter, hvilket menneskers oplevelser generelt også er. Ikke desto mindre er dette en proces, som er vigtig at tage et perspektiv ud fra, når der her er tale om, hvordan en orientering omkring samme mål opstår, når en lokalbefolkning vælger at løfte i samlet flok. På nogen måde er der skabt en fælles platform som handler om, hvordan det menes at et godt liv bør være og hvordan det bliver opnået, som både giver motivation der fodre det egentlige engagement, men også en anerkendelse af at det er det rigtige at gøre. Når informanter blev spurgt under feltarbejdet i Dals Rostock om dette perspektiv kom der svar som disse to citater.

”Vi har ju sett hur det har spritt ringar på vattnet. För även om det var Röda Korset och du (en anden informant under gruppeinterviewet) som var början under de första veckorna så kom OK (orienteringsklubben) Kroppefjäll, så kom fotbollsklubben och nu är det språkkafé, det har varit en dansgrupp, det har varit ett musikband som har spelat flera gånger. Vi har aldrig upplevt att det har varit svårt att engagera människor, utan tvärt om.” (1.4. s. 7)

”Nu börjar ju skolan inne i Mellerud, på Kulturbruket gör de ju gala och samlar in pengar och då bjuder Röda Korset på bullar och så får man betala så mycket man vill. Så var vi på en stödgalan också anordnad av, och det var musiker i området, flyktingar och ensamkommande som hade plockat upp. Och det var kulturchefen i kommunen. Det börjar, det blommar!” (Ibid.)

I nogen forstand kan disse citater tolkes som, at informanterne involvere sig af pligt og at det er det rigtige at gøre, hvilket fortæller om en orientering som livsline for dette lokalsamfund. Samtidig mærkes der en begejstring for hvad der er vigtigt i livet, når der bliver ytret om at noget starter, det blomstre og at det spreder sig som ringene i vandet. På nogen måde bliver denne orientering et fælles udgangspunkt, hvilket afgiver spørgsmålet om det er et eller flere udgangspunkter, der her er tale om eller en tanke, ide, forestilling, drøm, om hvad et samfund skal indeholde.

Et andet perspektiv til hvordan denne orientering gør sig gældende, er ved at lokalbefolkningen har sympati for disse flygtninge. Både ved tidligere erfaringer så som, at der i 1994 var etableret et asylcenter samme sted, men også via den massive mediedækning i dette efterår. Historier fra og om flygtningene aktivere en lagret erfaring i kroppen som kaldes for empati, der betyder at ønsket om at indleve sig i fortalte narrativer gør, at man vil involvere sig. Her er et par eksempler hvor informanter taler om sådanne oplevelser der medfører et fælles udgangspunkt i handlingen. Informanten svare på et spørgsmål som handler om, hvad engagementet betyder personligt.

”Jag vet inte. Om jag ska vara ärlig så har jag upplevt det samma när jag flyttade till Sverige, när jag var liten. Jag är ju född i Tyskland och vi åkte från, det ligger ungefär två mil från den tjeckiska gränsen till Nordtyskland, det tog fyra dygn och tre nätter att komma med tåget. Det var i slutändan av kriget, så jag vet hur de känner sig.” (1.3. s. 1)

En lignende erfaring skaber empatien for at handle og involver sig, hvilket betyder at her er der et kendskab, som bliver en del af et fælles udgangspunkt. Et lignende eksempel findes hos en anden informant, hvor det er mere en indirekte erfaring, som er blevet lagret i kroppen gennem tid og udefrakommende oplevelser i familien.

”Min farfar åkte iväg här ifrån 1904, så någonstans har jag ju min egen pappas resa när han kom tillbaks till Sverige när han var 10 år och hur han fick lära sig svenska, för man talade inte svenska i hans hem med mina farmor och farfar, de talade svenska så att barnen inte skulle förstå. Så han kunde ingen svenska när han kom tillbaka hit. Så

någonstans så sitter jag i historien med ett ben på varje sida så att, det ligger någonstans nära.” (1.2. s. 2)

Denne erfaring beskriver tydeligt at lagringen af empatien kommer udefra og danner sig til en evne mod at involvere sig i andre menneskers liv. Narrativer som bygger en medfølelse op for et fælles udgangspunkt. Amy Shuman som er professor i folkløse m.m. konstaterer i sin bog *”Other people’s stories* (2005), at andre menneskers historier kan være med til at danne empati (Shuman 2005:4,5,27). Hvilket betyder at den massive mediedækning med forskellige historier om flygtninges færd mod Europa har betydelse for, hvordan der bliver etableret et engagement. At andres historier aktivere tanker, følelser eller noget som er oplevet tidligere i livet og derved blevet til egne historier, har en betydning for at kunne evne at have empati for andre. Dette kan også have den betydning at de historier som personerne her får af flygtningene, giver mere substans for at involvere sig så gennemgribende efterfølgende, i og med at narrativerne har en værdi i sig, som dette afsluttende citat taler for.

”Alltså det är något märkligt psykiskt. Tänkte på det när jag satt på föräldramöte för en timma sedan. Att det är ju så spännande, att få hjälpa någon är så trevande, som har berättat sina historia för mig. Jag får deras historia av dem till att förvalta den.”
(1.2. s. 2)

Empatien bliver derved et fælles udgangspunkt, da historierne skal bevares og fortælles i den rette ånd og ikke negligeres. Historierne får også her en betydning af stor vægt for hvorfor dette engagement er vigtigt for fællesskabet i lokalsamfundet, da de er bindeled til dele af lokalbefolkningens hverdag og præger herefter oplevelsen af livet her nu og i fremtiden.

3 FÆLLESSKABETS BETYDNING

Et fællesskab er når flere mennesker er sammen om noget specifikt, der er med til at skabe en samhørighed, hvor personer har en følelse af at høre sammen (ordnet.dk). Dette begreb forekommer flere gange i denne opsats, eftersom at det er en anselig del af analysen fra materialet om en lokalbefolkning, som yder en stor indsats for sit lokalsamfund. Det som virker interessant med at fordybe sig i begrebet er, hvilke aftryk det giver hos lokalbefolkningen som bidrager til dets samfund og betydningen heraf, for tanken om at dette medfører til et bedre liv danner følelsen af samhørighed. Som det blev vist under forrige kapitel, at belønningen var en glæde og følelsen af at blive et bedre menneske, når man gav til andre, måske egentlig er naturlig, når der bidrages til et bedre samfund gennem sine handlinger. I Asplunds tankefigur om Gemeinschaft og Gesellschaft er begrebet tilsammen med sproget en fundamental grund for det ideelle samfund (Gemeinschaft), hvor alt som bidrager til fællesskabet er en forstærkning af samhørigheden (Asplund 1991:68).

I dette kapitel vil analysen gå nærmere ind i denne figur gennem forskellige narrativer, hentet fra informanterne i Dals Rostock til at belyse en anderledes og måske en mere fundamental betydning af dette begreb fællesskab.

3.1 NARRATIVER OM FÆLLESSKABET

Flere steder optræder der forskellige narrativer som beretter om hvordan et fællesskab opfattes, samt hvordan en naturlig forestilling om tilhørsforhold heri forstås af både de ny ankommende indbyggere og af de etablerede borgerer. Det kan betragtes som noget banalt i dette sammenhæng, men tolkningen er ikke til at tage fejl af, eftersom at den føromtalt tankefigur Gemeinschaft kommer i spil via små anekdoter fra informanterne i Dals Rostock. Gennem udtagelser om hvordan dette forhold eller den relation mellem disse to grupper, opstår der forståelser som argumentere vigtigheden af fællesskabet, som denne informant beretter under et gruppeinterview.

”Och så frågar de ju också oss förstås om vi har barn, om vi har barnbarn och så. Och nu var där en härom dagen som frågade mig om jag hade barn och så, och då berättade jag det då. Så här ser situationen ut nu, jag har tre döttrar och nio barnbarn och då tittade de på mig och sa, kan du ha flera barnbarn, ja sa jag man kan hur många barnbarn som helst. För så tyckte hon att jag kunde vara mormor till det barn hon väntade eventuellt.”

(1.3. s. 3)

At få tildelt en hæderstitel som indeholder en fundamental betydning i et tilhørsforhold, skaber grobund for et fællesskab, eftersom det at være mormor er en platform der afgiver tryghed og kærlighed til de mindste. Andre steder i verden har denne titel en bestemt betydning hvilket kan ses i selve ordet og her tænkes der for eksempel på det danske ”Bedstemor” og på det engelske ”Grandmother”. Relationen mellem mennesker opstår, fordi der er et ønske om at fællesskabet skal lykkes, hvilket sker på forskellige fronter, hvor de involverede gør situationen til sin egen (Asplund 1991:64). Dette kan ses ved andre udtalelser fra disse informanter, hvor narrativerne er af anden karakter, men betydningen er den samme. Det første handler om den lokale købmands butik navn som skifter alt efter hvor man befinder sig (FDB) og det næste er mere en illustration om dette ønske.

”Det roliga är ju varför det heter Turkish Market. Ägaren är ju turk och han är gift med en dotter i DR (Dals Rostock). Kärleken och den kombinationen varför det är så lyckat den heter, i DR heter affären Byxefickan, och i Kroppefjäll har den blivit döpt till Turkish Market. Så det är ju en poäng.” (1.4. s. 6)

”Men jag tänker på den här befolkningen i DR, de har ju börjat att gå med hundarna förbi Kroppefjäll, det är ofta det är folk som kan stanna till och klappa hunden och säga något, så att det, folk är inte rädda. Och håller sig därifrån utan snarare går dit.” (Ibid.)

Dette er lidt som med kvinden der i citatet før bliver kaldt for mormor, for navnet til købmanden fortæller om, at der er et tilhørsforhold eller en relation, hvor en fællesfølelse om butikken bliver tydeliggjort. Købmanden bliver en form for et fælles symbol på, hvordan det ønskes at føle omkring fællesskabet, hvilket narrativer som ”Byxefickan” (bukselommen) fortæller om, eftersom at en lomme i bukserne er noget nært til mennesket, der kun indeholder værdi man har kært. En konstant påmindelse om at fællesskabet ligger tæt til, hvordan følelserne til omgivelserne er og som ofte er noget godt og trygt, da ubehagelige ting aldrig ville kunne forefindes i lommen. For at følelsen om fællesskabet kan tage plads hos individet, er det vigtigt med at det kan mærkes først, før oplevelsen af følelsen kan indtages. Igennem narrativer som er beslægtet med ting eller objekter der er tæt på kroppen, får det en følelsesmæssige betydning der har direkte forbindelse til den oplevelse man modtager udefra (Ahmed 2014:10). Her kommer det andet citat ind, hvor personer fra lokalsamfundet cirkulere på flygtningecentrets område med sine hunde, i håb om at træffe de nye indbyggere. Dette kan betragtes som at den føromtalt artikulation om købmanden i byen, medvirker til at de lokaleindbyggere gør nye erfaringer eller tilnærmelser til fællesskabet aktuelt,

hvilket narrativer som ”Byxefickan” muliggøre en lettere tilgang for kontakt eller relation til det nye. Her igen kan perspektivet om et vendepunkt ses, eftersom at for nogle personer tager det lang tid at træffe en beslutning om kontakt til det fremmede og man ved måske ikke helt, hvordan man skal tilnærme sig situationen. Ebaugh taler om at når et sådan vendepunkt kommer, kan det betragtes som en form for undskyldning til at tage det endelige skridt. Selve beslutningen kommer fordi at det er blevet indset at det ville være for sit eget bedste at gøre, altså for at føle sig bedre tilpas omkring sig selv (Ebaugh 1988:130-132). Ved at gå en tur med sin hund på asylcentrets område skabes der altså et vendepunkt for disse personer, hvorpå en kontakt kan ske tilfældigt og på egne præmisser, der fodre til oplevelsen af, at man har bidraget til fællesskabet, gennem følelsen af at blive et bedre menneske.

På mange måder er dette lokalsamfund præget af tankefiguren Gemeinschaft, for flere af de grundværdier heri, opleves gennem det indhentede materiale, hvilket det næste afsnit kort vil folde ud, for at skabe en forståelse af hvorfor billedet ser sådan ud.

3.2 GRUNDVÆRDIER I FÆLLESSKABET

Det blev kort illustreret under afsnit 1.4 hvordan værdierne i tankefiguren Gemeinschaft gør sig gældende og i dette afsnit bliver kendetegnene bearbejdet og anvendt, som analyseværktøj til at se nærmere på grundværdierne i fællesskabet. Befolkningen i dette lokalsamfund havde flere udgangspunkter for at handle som de gjorde, når der kom flygtninge til bygden og som der blev beskrevet i starten af analysen var dette en naturlig handling.

Om man trækker de punkter ned her til, der blev beskrevet som kendetegn ved Gemeinschaft bliver det lettere at beskue dem på ny. *Intimitet, privatliv og at bo sammen/samme område, familien, at være bundet sammen fra fødslen, dyrelivet, naturen, jorden, ægteskab, det religiøse samfund, sprog, traditioner, tro og gammelt.* Konteksten af betydningerne fra disse kendetegn, skulle kunne give nye perspektiver med substans for, hvorfor denne lokalbefolkning gør som de gør.

Det første som den analytiske optik bliver optaget af er, at alle disse kendetegn kan placeres under et punkt de fleste mennesker søger efter, der handler om ”det gode liv”, et lykkeligt liv, eller bare lykken som et mål i sig. Siden at dette perspektiv bliver så fremtrædende i disse kendetegn fortæller om at menneskets natur ikke handler ud fra hvad som helst, men mere efter et ønske, en tanke, eller et begær efter det lykkelige liv. Dette kan betragtes som at, alt hvad mennesket gør, handler om sin søgen efter lykken i livet, uanset hvordan man ser på verden og sine omgivelser, skabes handlingen

af hvad der ønskes mest (Ahmed 2010:2). Selvom lokale indbyggere flytter fra pladsen i Dals Rostock kommer der et ønske om at vende tilbage, hvilket betyder at fællesskabet har en værdi i sig, som bygger på hvad der søges efter i livet. Det bliver ikke sagt så tydeligt og direkte som i analysen her, hvilket dette citat vidner om.

”Vi flyttade till Uppsala och jag jobbade och min man läste och när vi var klara så, när han var klar med det så hade vi fått två barn och vi kände att vi ville flytta tillbaka för våra föräldrar levde då alla, och ville ge dem möjlighet att var med sina barnbarn och vi hade ingen bekymmer med att känna, nä men vi vet ju hur systemet fungerar och vi känner många och vi trivs bra där.” (1.2. s. 1)

De nære relationer som findes i familien var grundlæggende årsag til at personen her valgte at vende tilbage, for at det skulle være med til at opretholde følelsen af lykken. Ikke kun for forældrene, men også for børnene og deres børn. Informanten fortæller også at kendskabet til systemet, hvilket tolkes som en kundskab om, hvordan fællesskabet hænger sammen og fungerer, og at det var med til, at dette var det rigtige at gøre. Måske er det ikke så anderledes i forhold til at der kom flygtninge til byen, eftersom at grunden til at de var havnet her, handlede om det samme som lokalbefolkningen var præget af. Den gruppe som begyndte at engagere sig straks, blev mindet om hvorfor de netop boede her. Flygtningestrømmen satte gang i deres følelser om, hvordan de havde fundet lykken i dette lokalsamfund, en følelse som de kunne være fælles, på trods af kultur og sproglige forskelle. Samme informant som før giver her et eksempel på dette gennem sine daglige observationer. ”Båda har lika stort engagemang, båda ser sina barn som det bästa i världen och vill ge dem det bästa,” (...) (1.2. s. 1). Informanten har haft et fokus på de vigtige grundværdier som et fællesskabet består af for både de svenske forældre og de asylsøgende forældre der har samme mål i livet, nemlig at skabe lykke for sine børn, ved at ville dem det bedste. Grunden til at dette perspektiv ligger hos informanten, kunne omhandle et argument om at se på flygtningene som en resurse, altså en god og måske bedre kurve mod en lykke tilstand, som kan beskrives ved, at byen eller nationen Sverige er i god vækst (Ahmed 2010:5). Modsætningen til at være lykkelig er ulykkelig og en form for parameter til at beskrive, hvordan verden opleves hos den enkelte og i kollektivet, samt hvad derefter handles på.

4 HÅBET OM LYKKEN

Indtil videre har analysen været vidt omkring for at beskrive det engagement som blomstre i lokalsamfundet Dals Rostock og som en afsluttende fase er tanken med dette kapitel at behandle materialet på et overordnet plan, for at tydeliggøre dets betydning for, hvornår bliver noget vigtigt.

I materialet bliver der gentagende gange refereret til gevinsten, når et engagement hos mennesker der er i nød etableres, hvilket beskrives som en situation hvor begge parter får noget. Glæden ved at give og se at det bliver vel modtaget, fortæller om et håb for fremtiden og at det er det rigtige valg som er truffet. Håbet om lykken har været en del af menneskets hverdag på flere forskellige fronter, der har haft til formål at skabe et ønskebillede af det ideelle liv. Igen er det historierne såsom viser, sagn, saga, ritualer og overtro som har givet sin betydning for, hvordan lykken opnås eller kan fremprovokeres. Et hurtigt kik på den etnologiske og folkløriske forskning på området finder man forskeren Ebbe Schön der har haft dette perspektiv i sin forskning gennem mange år. I hans bog *”Ödet och lyckan”* (2009) tager han fat på, hvad meningen med livet er, gennem at se på hvordan man i bondesamfundet præget sit liv via folketro om skæbnen og lykken. Ved at drage dette perspektiv ind i analysen skaber det et anderledes syn på, hvorfor noget bliver vigtigt, eftersom at mennesket igennem tiden, ja selv den dag i dag anvender forskellige parameter, så som når noget er godt eller dårligt, samt tegn/kendetegn for at noget som kan bringe lykke eller ulykke. Schön behandler disse elementer med et folkløristisk perspektiv for at komme nærmere menneskers søgen om at blive herre over sin egen tilværelse, og gennem sin fortvivlelse bliver fastlåste i visse tankemønstre herom (Schön 2009:10). Det samme gælder den kristnetro som har præget menneskets håb om lykke gennem at havne i paradiset, når livet på jorden er slut (Ibid.:12-13).

På mange måder fortæller dette om, at lykken er svær overskuelig og til tider vældig abstrakt og derfor kommer håbet ind i billede, eftersom at synet på fremtiden er vanskelig at have overblik for (Ibid.:20). Håbet giver føde til troen på lykken, uanset hvad den opfattes som, da mennesket forsøger at sætte den i perspektiv under livet i hverdagens gang. Det skulle kunne se ud som at lokalbefolkningen i Dals Rostock stræber efter lykken i sit engagement hos flygtningene. Måske på grund af at de ser et behov hos dem selv om at fremtiden bliver lettere forudsigelig, for alle når man involvere sig. Måske fordi at fremtiden ser lysere ud for alle i dette lokalsamfund når man er sammen om at påvirke den, eller fordi medfølelsen der opstår når andre lider, bliver som en helbredende kraft i tilhørsforholdet og håbet om lykken forstærket (Ahmed 2014:193).

5 SAMMENFATNING OG DISKUSSION

Det startede med et personligt vendepunkt i september 2015, der blev til et fokus for feltarbejde i Dalsland og endte op et helt andet sted end forventet. Denne opsats har været som en rejse. Processen blev som bekendt anderledes efter en tematisering af det indsamlede materiale, som skabte nye og spændende perspektiver og blev afgørende for det videre forløb. Vendepunktet var stadig interessant men aftonet i sin form på grund af, at informanterne stort set sagde det samme herom og svarene blev derfor mere en del af resultatet.

Resultatet af analysen i denne opsats kan i sin helhed betragtes som, at mennesket er styret af ønsket af lykken, hvor håbet gør sig gældende i handlingerne imod hvad der ønskes mest. Og spørgsmål som hvad der er godt for lokalsamfundet (fællesskabet) bliver en afgørende betydning for handlinger, der er fremadrettet til målet som ”det gode liv” eller mere konkret det lykkelige liv. Lykken bliver målet for fællesskabet på et ubevidst plan eftersom, at det såkaldte vendepunkt for beslutningen om engagementet er af naturlige årsager og ikke så meget en bevidst handling. Udgangspunkterne bliver skabt af narrativer som ligger nært kroppen, som eksemplet med ”Byxefickan” taler godt for. Dette opleves som en naturlig handling der udspringer fra et behov om, at gøre noget for sit eget bedste eller for at skabe et tilhørsforhold mod fællesskabet i samfundet. Siden at narrativer bliver anvendt i dette anlæggende, viser det hvor betydningsfulde de er for at skabe positive energier i lokalsamfundet og kan derfor konkluderes som et redskab for at fremme tanken om et fællesskab. Narrativerne kan ses som sproget bliver betragtet i Gemeinschaft til at forene parterne i fællesskabet som en naturlighed, når ligesindede ønsker det samme og bliver derved et mellemmenneskeligt organ for lokalsamfundet (Asplund 1991:68).

Med anvendelse af tankefiguren Gemeinschaft kan det bemærkes, at det lille samfund i Dals Rostock bliver forenet med påvirkningerne udefra som flygtningene repræsentere. Eftersom at det opleves at flygtningene har samme tanker om, hvad der er vigtigt i livet. Herved skabes fælles bånd eller relationer der betragtes som familienære, hvilket eksemplet med kvinden der ønsker en af de engagerede personer, som mormor til sit ufødte barn, vidner om. Endvidere er grundværdierne i lokalsamfundet bygget op om, hvad der menes at være vigtigt i livet, eftersom mange af informanterne som har været flyttet der fra kommer tilbage for at sætte rødder. Her bliver familien vigtig i og med at man vil gøre hvad der er bedst for den, som overhoved muligt. Ved at

lokalbefolkningen har set det samme hos flygtningene som de har været i kontakt med, vil/ønsker det samme, skabes der et fællesskab for det familiære og tætte som Gemeinschaft står for.

Som Ahmed (2006:18-19) skriver, er menneskets overordnede livsmål ofte det samme, men processen dertil forandres gennem livet. De interviewpersoner jeg har talt med de dage jeg tilbragte i Dals Rostock, har alle talt om den glæde engagementet giver og at håbet om dette, er til gavn for fællesskabet i byen. Herved får de noget sammen mod et bedre liv, hvilket kan betragtes som en stor del af drivkraften i deres engagement. De flygtninge der har kommet til Europa og Sverige drives af den samme ide om et bedre og lykkeligere liv. Der er altså ikke, ligesom Ehn (1975) fandt ud af for 40 år siden, den helt store forskel på mennesker, uanset hvor i verden vi kommer fra.

I den tidligere forskning kan dette perspektiv ses hos Billy Ehn, når han beskriver om hvordan Jugoslavere som kom til Åsensbruk i samme kommune oplevede sin tilværelse her. Det som komplimentere forskningen er, at der i fællesskabet mellem disse befolkningsgrupper har samme motiv og grundværdi for, hvad der er vigtigt i livet. Eftersom det at bosætte sig i et fremmede land for at finde lykken på nye præmisser motivere tanken om, at det nok skal lykkes gennem fælles aktiviteter og interesser mod fællesskabet (Ehn 1975:113). Det samme gør sig gældende i Paul Agnidiakis forskning hvor den etablerede lokalbefolkning og de nye tilflyttere finder samhørighed gennem nye forhandlinger om hvor de kan mødes mere, eftersom at den gamle industri ikke længere er samlingspunktet for fællesskabet (Agnidiakis 2013). Perspektivet lykke er det nye bidrag til deres forskning og kan betragtes som et usagt perspektiv i den tidligere forskning.

Slutteligt og sammendragmæssigt viser resultatet i denne opsats, at når et asylcenter åbner i et lille samfund har det store påvirkninger på fællesskabet generelt, men også hos de enkelte personer heri. Gennem at stå sammen som lokalbefolkning kan man trods falske rygter om frygt for at miste trygheden og skabe nye fællesskaber som en opgradering af det nære og tætte samfund som det er i en lille by. Det der bliver sagt og gjort for at fremme dette fællesskab, opstår som redskaberne for at komme igennem en verdenskrise på bedst tænkelige måde, hvilket kan betragtes som noget der bliver vigtigt.

6 REFERENCELISTE

6.1 LITTERATUR

- Adriansen, I., Dragsbo, P. & Højrup, T.** (2006). "Den nationale kulturarv og Sønderjylland – et spørgsmål om nationale værdier eller kollektive erfaringer". Jespersen, A., Melchior, M.R. & Sandberg, M. (red.) *Verden over: en introduktion til stats- og livsformsteorien og dens aktuelle anvendelse i etnologien*. København: Museum Tusulanum.
- Agnidakis, P.** (2013). *Rätten till platsen: tillhörighet och samhörighet i två lokala industrisamhällen under omvandling*. Diss. Uppsala: Uppsala universitet, 2013. Hör.
- Ahmed, S.** (2010). *The promise of happiness*. Durham [NC]: Duke University Press.
- Ahmed, S.** (2006). *Queer phenomenology: orientations, objects, others*. Durham, N.C.: Duke University Press.
- Ahmed, S.** (2014). *The cultural politics of emotion*. (Second edition.) Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Alvesson, M. & Sköldbberg, K.** (2008). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. (2., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Asplund, J.** (1991). *Essä om Gemeinschaft och Gesellschaft*. Göteborg: Korpen.
- Ebaugh, H.R.F.** (1988). *Becoming an ex: the process of role exit*. Chicago: Univ. of Chicago Pr..
- Ehn, B.** (1975). *Sötebrödet: en etnologisk skildring av jugoslaver i ett dalsländskt pappersbrukssamhälle*. Diss. Stockholm: Univ.. Stockholm.
- Kaijser, L. & Öhlander, M.** (red.) (2011). *Etnologiskt fältarbete*. (2., [omarb. och utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- May, T.** (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Schön, E.** (2009). *Ödet och lyckan*. ([Ny, revid. utg.]). Stockholm: Hjalmarson & Högberg.
- Shuman, A.** (2005). *Other people's stories: entitlement claims and the critique of empathy*. Urbana: University of Illinois Press

Østerberg, D. (1991). *Sociologins nyckelbegrepp och deras ursprung*. (2., rev. och utvidgade uppl.) Göteborg: Korpen

6.2 DIGITALE REFERENCER

Sverigesradio.se:

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1637&artikel=6251169> hentet 15/11 2015

Val.se:

<http://www.val.se/val/val2014/prelresultat/K/valdistrikt/14/61/0714/index.html> hentet 19/11 - 2015

Ordnet.dk:

<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=fællesskab> hentet 27/11 2015

Digt:

<http://politiken.dk/kultur/ECE2832968/et-digt-bryder-ind-i-verden/> hentet 10/9-2015

6.3 EMPIRISKE REFERENCER

Digt:	Bilag 1.:	Digt af Henrik Nordbrandt hentet fra Politiken den
Foto:	Forside:	Jernebane hus (museum) Dals Rostock taget af Karsten A.
	Bilag 2.:	Flyer fra SD (Sverigedemokraterna) fundet i privat postkasse i Skåne.
Feltdagbog:		Feltdagbogen er i forfatterens forvaring og bliver refereret som (FDB)
Interview:	1.1	informant fra enkelt interview
	1.2	informant fra enkelt interview
	1.3	informant fra gruppeinterview på 4 personer.
	1.4	informant fra interview med ægtepar
	1.8	informant fra spørgeliste via e-mail

7 BILAG

Bilag 1. ”Vuggevise” af (Nordbrandt 2015)

Lille krigsbarn, hvor går du hen?

Mod øst eller vest?

Hvor i verden tror du

Du finder en ven?

Lille krigsbarn, hvad passer dig bedst:

Et hullet tæppe?

En krydsfinerskiste?

En redningsvest?

Lille krigsbarn, hvor vil du dø?

Hvor bomberne falder

eller i en åben sø?

Lille krigsbarn, hvor vil du hen?

Vælg selv. Bare vi aldrig

skal se dig igen.

Bilag 2.

Upprop för folkomröstning

om invandringen och Sveriges framtid

Det räcker nu! Sverige klarar inte mer. De invandringsvolymer vi nu ser komma till Sverige, som en direkt följd av EU:s gränskollaps, har blivit en ödesfråga för hela landet. Med över 500 000 människor om året (med dagens inflöde), utan vare sig bostäder, arbeten eller fungerande skola åt ens en bråkdel av dessa, har regeringen Löfven försatt Sverige i ett katastroftillstånd. Den fullskaliga systemkollapsen närmar sig – om inget snart görs. Detta får inte fortsätta. Det är dags för en folkomröstning om invandringen och vårt lands framtid.

Gör din röst hörd. Skriv en insändare. Kontakta ansvariga politiker. Prata med dina grannar. Ge oss ett ekonomiskt bidrag. Bli medlem i Sverigedemokraterna.

Tillsammans kan vi göra skillnad – På riktigt!

Sverigedemokraterna
Trygghet & Tradition

Vänd blad och gör skillnad →